

DİYABETİK RETİNOPATİYE MULTİDİSİPLİNER YAKLAŞIM

Editörler

Adnan BATMAN

Erdoğan YAŞAR

Mustafa Değer BİLGEÇ

© Copyright 2021

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-7354-18-9

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Kitap Adı

Diyabetik Retinopatiye Multidisipliner
Yaklaşım

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Editörler

Adnan BATMAN
ORCID iD: 0000-0002-0933-6198

Erdoğan YAŞAR
ORCID iD: 0000-0001-5129-9397

Mustafa Değer BİLGEÇ
ORCID iD: 0000-0002-9972-2147

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

MED085100

UYARI

Bu üründe yer alan bilgiler sadece lisanslı tıbbi çalışanlar için kaynak olarak sunulmuştur. Herhangi bir konuda profesyonel tıbbi danışmanlık veya tıbbi tanı amacıyla kullanılmamalıdır. *Akademisyen Kitabevi* ve alıcı arasında herhangi bir şekilde doktor-hasta, terapist-hasta ve/veya başka bir sağlık sunum hizmeti ilişkisi oluşurmaz. Bu ürün profesyonel tıbbi kararların eşleniği veya yedeği değildir. *Akademisyen Kitabevi* ve bağlı şirketleri, yazarları, katılımcıları, partnerleri ve sponsorları ürün bilgilerine dayalı olarak yapılan bütün uygulamalardan doğan, insanlarda ve cihazlarda yaralanma ve/veya hasarlardan sorumlu değildir.

İlaçların veya başka kimyasalların reçete edildiği durumlarda, tavsiye edilen dozunu, ilacın uygulanacak süresi, yöntemi ve kontraendikasyonlarını belirlemek için, okuyucuya üretici tarafından her ilaca dair sunulan güncel ürün bilgisini kontrol etmesi tavsiye edilmektedir. Dozun ve hasta için en uygun tedavinin belirlenmesi, tedavi eden hekimin hastaya dair bilgi ve tecrübelerine dayanak oluşturması, hekimin kendi sorumluluğundadır.

Akademisyen Kitabevi, üçüncü bir taraf tarafından yapılan ürüne dair değişiklikler, tekrar paketlemeler ve özelleştirmelerden sorumlu değildir.

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Diyabetes Mellitus, gözün çeşitli yapılarını (kornea, ekstra-oküler kaslar, intra-oküler kristalin lens, optik sinir, retina ve koroid) etkileyerek görmeyi ciddi şekilde azaltan, giderek prevelansı artan ve birden çok organ sistemini etkileyen kompleks metabolik bir hastalıktır. Pro-aktif ve multi-disipliner yaklaşım hastalarda hem görmeyi tehdit eden komplikasyonları azaltmakta hem de hayat kalitesinde anlamlı düzelmeler sağlamaktadır. Ciddi görme kayıplarının önlenmesi; optimal glisemik kontrol, hipertansiyon vb. gibi sistemik risk faktörlerinin tedavisi ve düzenli taramalar ile oküler komplikasyonların erken tanı ve tedavisi ile mümkün olabilmektedir.

Bu kitap; diyabetin vücutta etkilediği tüm doku, organ ve sistemlerin iyilik halinin önemi göz önünde bulundurularak hem diyabetik retinopati tanı ve tedavisi ile uğraşan göz hastalıkları uzmanları hem de multi-disipliner yaklaşımın önemli takım üyeleri olan endokrinoloji, kardiyoloji, nefroloji, hematoloji, göğüs hastalıkları, genel cerrahi uzmanı ve ayrıca kadın hastalıkları ve doğum uzmanı ile tıbbi genetik uzmanı tarafından kaleme alınmıştır.

Diyabetik retinopatiye yaklaşımda güncel bilgiler ışığında yazılmış bu kitabın tüm okurlarına faydalı olmasını temenni ederiz.

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1	Diyabetik Retinopatide Epidemiyoloji ve Patogenez	1
	<i>Ela EREN</i>	
Bölüm 2	Non-Proliferatif Diyabetik Retinopati	11
	<i>Ömür Can ÖZDEMİR</i>	
Bölüm 3	Proliferatif Diyabetik Retinopati	19
	<i>Merve BOZKURT GENÇER</i>	
Bölüm 4	Diyabetik Maküler Ödem	31
	<i>Hamidu Hamisi GOBEKA</i>	
Bölüm 5	Diyabetik Retinopatide Lazer Tedavisi	65
	<i>Mehmet Cem SABANER</i>	
Bölüm 6	Diyabetik Retinopatide İntravitreal Tedaviler	83
	<i>Zülfıye KÖKTAŞ</i>	
Bölüm 7	Diyabetik Retinopatide Cerrahi Tedavi	99
	<i>Erdoğan YAŞAR</i>	
	<i>Uğur GÜRLEVİK</i>	
	<i>Mustafa Değer BİLGEÇ</i>	

Bölüm 8	Diyabetik Retinopati ve Genetik.....	113
	<i>Hüseyin ERDAL</i>	
Bölüm 9	Endokrinolog Gözü ile Tip 1 Diyabet ve Retinopatiye Yaklaşım.....	121
	<i>Eren İMRE</i>	
Bölüm 10	Endokrinolog Gözü ile Tip 2 Diyabet ve Retinopatiye Yaklaşım.....	135
	<i>Adnan BATMAN</i>	
Bölüm 11	Kardiyolog Gözüyle Diyabetik Retinopatiye Yaklaşım.....	149
	<i>Selda MURAT</i>	
Bölüm 12	Nefrolog Gözüyle Diyabetik Retinopatiye Yaklaşım.....	157
	<i>Hazen SARITAŞ</i>	
Bölüm 13	Gebelikte Diyabetik Retinopatiye Yaklaşım	171
	<i>Özlem ÖZGÜR GÜRSOY</i>	
Bölüm 14	Hematolog Gözü ile Diyabetik Retinopatiye Yaklaşım	179
	<i>Rafiye ÇİFTÇİLER</i>	
Bölüm 15	Diyabetik Retinopatiye Solunumsal Açıdan Yaklaşım	189
	<i>Yusuf YÜMER</i>	
Bölüm 16	Genel Cerrah Gözü ile Metabolik Cerrahinin Diyabetik Retinopatiye Etkisinin Değerlendirilmesi	197
	<i>Ali Erdinç ÇİFTÇİLER</i>	
	İNDEKS.....	205

YAZARLAR

Uzm. Dr. Ela EREN

Hatay Devlet Hastanesi Göz Hastalıkları Kliniği

ORCID iD: 0000-0003-0603-5418

Uzm. Dr. Ömür Can ÖZDEMİR

Afyonkarahisar Dinar Devlet Hastanesi Göz Hastalıkları Kliniği

ORCID iD: 0000-0002-8909-1820

Uzm. Dr. Merve BOZKURT GENÇER

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Göz Hastalıkları Kliniği

ORCID iD: 0000-0001-9181-7662

Dr. Öğr. Üyesi Hamidu Hamisi GOBEKA

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Tıp Fakültesi Göz Hastalıkları AD

ORCID iD: 0000-0002-7656-3155

Uzm. Dr. Mehmet Cem SABANER

Samsun Bafra Devlet Hastanesi Göz Hastalıkları Kliniği

ORCID iD: 0000-0002-0958-9961

Uzm. Dr. Zülfiye KÖKTAŞ

Burdur Gölhisar Devlet Hastanesi Göz Hastalıkları Kliniği

ORCID iD: 0000-0002-1290-8951

Dr. Öğr. Üyesi Erdoğan YAŞAR

Aksaray Üniversitesi Tıp Fakültesi Göz Hastalıkları AD
ORCID iD: 0000-0001-5129-9397

Dr. Öğr. Üyesi Uğur GÜRLEVİK

Aksaray Üniversitesi Tıp Fakültesi Göz Hastalıkları AD
ORCID iD: 0000-0003-2965-481X

Doç. Dr. Mustafa Değer BİLGEÇ

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Göz Hastalıkları AD
ORCID iD: 0000-0002-9972-2147

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ERDAL

Aksaray Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Genetik AD
ORCID iD: 0000-0003-0786-5077

Uzm. Dr. Eren İMRE

Gaziantep Dr. Ersin Arslan Eğitim ve Araştırma Hastanesi Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Kliniği
ORCID iD: 0000-0003-4044-7133

Uzm. Dr. Adnan BATMAN

Aksaray Eğitim ve Araştırma Hastanesi Endokrinoloji Kliniği
ORCID iD: 0000-0002-0933-6198

Dr. Öğr. Üyesi Selda MURAT

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Kardiyoloji AD
ORCID iD: 0000-0002-3935-0222

Dr. Öğr. Üyesi Hazen SARITAŞ

Aksaray Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları AD. Nefroloji BD
ORCID iD: 0000-0001-9929-0930

Uzm. Dr. Özlem ÖZGÜR GÜRSOY

Eskişehir Acıbadem Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği
ORCID iD: 0000-0001-8978-9105

Doç. Dr. Rafiye ÇİFTÇİLER

Aksaray Eğitim ve Araştırma Hastanesi Hematoloji Kliniği

ORCID iD: 0000-0001-5687-8531

Uzm. Dr. Yusuf YÜMER

Konya Numune Hastanesi Göğüs Hastalıkları Kliniği

ORCID iD: 0000-0003-2528-3257

Uzm. Dr. Ali Erdiñ ÇİFTÇİLER

Aksaray Ortaköy Devlet Hastanesi Genel Cerrahi Kliniği

ORCID iD: 0000-0001-7612-2707